

50Plus van lijsttrekker Henk Kroel heeft een algemene verlagings van de AOW-leeftijd in zijn verkiezingsprogramma staan. FOTO KOEN VAN WEEL, ANP

gekomen aan het eerder genoemde argument dat niet alle burgers tot 67 jaar kunnen of willen werken. Het voorstel tot flexibilisering van de AOW-leeftijd is overigens niet nieuw, maar het voorstel is tot op heden nog niet door de Tweede Kamer aangenomen.

Herrekenen

De systematiek van de flexibilisering van de AOW-leeftijd is dat een burger gedurende zijn leven aanspraak kan maken om een bepaald bedrag aan AOW-uitkeringen. Wenst hij dit eerder of later te ontvangen dan een standaard leeftijd van bijvoorbeeld 67 jaar, dan wordt de jaarlijkse uitkering actuair herrekend. Actuarieel herrekenen betekent dat je ervoor zorgt dat het totaal aan AOW-uitkeringen dat een burger

gedurende het leven ontvangt, gelijk blijft ongeacht de leeftijd waarop men met die uitkeringen begint.

Een voorbeeld: gemiddeld genomen leven degenen die 67 jaar worden nog zeventien jaar en ontvangen zij bij een AOW-uitkering van 10.000 euro per jaar, in totaal 170.000 euro aan AOW-uitkeringen gedurende het leven. Kiest een burger ervoor om vanaf 64-jarige leeftijd AOW te ontvangen, dan wordt bovengenoemde 170.000 euro niet over zeventien maar over twintig jaar verdeeld, wat in een jaarlijkse AOW-uitkering van 8.500 euro per jaar resulteert. En kiest een burger ervoor om vanaf de 60-jarige leeftijd een AOW-uitkering te ontvangen, dan resulteert dit in een jaarlijkse uitkering van ruim 7.000 euro.

Ten onrechte wordt soms als nadeel van de flexibilisering van de AOW-leeftijd genoemd dat dit complex is voor de overheid en dan met name de uitvoerder, de SVB. Dit argument gaat niet op, omdat voor werknemerspensioenen al sinds jaar en dag een flexibele ingangsdatum geldt en pensioenfondsen en verzekeraars dit nagenoeg probleemloos uitvoeren. Het grote voordeel van het flexibiliseren ten opzichte van het verlagen van de AOW-leeftijd is, dat tegemoet wordt gekomen aan het argument dat sommige burgers niet tot 67 jaar kunnen of willen werken, terwijl de uitgaven van de staat aan de AOW niet veel hoger worden dan nu het geval is. Daar zullen ouderen niet alleen zichzelf, maar ook hun kinderen en kleinkinderen een groot plezier mee doen.

LEZERSREACTIES

Jan en Truus

Een circulair bakkie in het golfslagbad (Verdieping, 9 januari). Mooi initiatief. Ik moest wel lachen toen ik onze voornamen boven het artikel zag staan. Ik zei tegen mijn man: "Hé, ze hebben Henk en Ingrid ingeruild voor Jan en Truus!" Binnenkort gaan we dus daar een bakkie doen. We kregen verschillende reacties. Ik moet wel zeggen dat wij ons niet scharen onder de 98 procent van de bevolking die niets met duurzaamheid hebben.

Truus (en Jan) Groothuis Culemborg

Ook Kai Verbij

Je zal maar Kai Verbij heten en een abonnement op *Trouw* hebben. Op maandag snel kijken wat de krant schrijft over je sportprestatie van afgelopen weekend, maar wat een deceptie. In Thialf werden afgelopen weekend Europese schaatskampioenschappen gereden en op drie van de vier kampioenschappen werd een Nederlander kampioen. Op de voorpagina van *Trouw* staat al een foto van twee van hen, Ireen Wüst en Sven Kramer, en op de sportafdeling wordt nog eens een volle pagina aan die twee gewijd. Een pagina

verder staat een heel klein berichtje, zonder foto, dat behalve Wüst en Kramer ook Kai Verbij Europees kampioen werd. Waarom dit grote verschil? Wüst en Kramer haalden de krant al vele malen, Verbij behaalde zijn eerste grote titel. Dat verdient toch wel wat meer.

Theo Roelofs Rotterdam

Terughoudendheid

Dat 'het overgrote deel van bijzondere christelijke scholen een open toelatingsbeleid' heeft, is volgens mij juist de kern van het probleem, dat (bedoeld?) onbenoemd blijft in het stuk van Gijbert van der Beek (Opinie, 9 januari). Het vormt het kernachtige onderscheid met andere, niet per se op religie gebaseerde scholen: er zijn scholen die kinderen op basis van geloofsvertuiging weigeren. Religie als startpunt van uitsluiting. In onderwijs gebaseerd op andere uitgangspunten dan pedagogisch-didactische (zoals het genoemde montessori-onderwijs) kan automatisch 'ruis' optreden. Wat pedagogisch gezien voor de leerling het meest relevant is, kan op de tweede plaats komen indien bijvoorbeeld een bepaalde religieuze overtuiging eerst vorm dient te

krijgen. Vandaar dat ik pleit voor terughoudendheid inzake onderwijs op religieuze basis: het beoogt immers niet per definitie het welzijn en de groei van een leerling. Terughoudendheid dus op zijn minst.

Niek Hofman docent Pabo Utrecht

Raadgevers

Nooit gehoord van slechte raadgevers? A. Schins en H. ter Beek eindigen hun betoog (Opinie, 7 januari) met de vraag: aan wie vertrouwt u Nederland toe? Mijn raad: zeker niet aan het CDA Amersfoort. 68 procent van de Nederlandse burgers heeft zich tijdens het referendum over Oekraïne verstandig van stemmen onthouden. Een grote meerderheid van hen beseft dat het over de gecompliceerde internationale betrekkingen gaat waarover ze, als burgers, onvoldoende kennis hebben. De welstemmers wisten wat ze deden: stemmen tegen Europa, tegen de Nederlandse regering die met Europa goede relaties probeert te behouden en tegen de hulp aan Oekraïne. Dit soort complexe, internationale thema's leent zich niet voor referenda.

Bohdan Malisz Arnhem

LEX OOMKES

Noem dat maar de saaiste ooit

Meneer Tiemens uit Arnhem is niet zo onder de indruk van de pogingen van deze krant de verkiezingen en de voorafgaande verkiezingscampagne een behoorlijke spanning mee te geven. In een gisteren gepubliceerde lezersbrief beweert Tiemens dat in Nederland en in het Nederlandse stelsel van evenredige vertegenwoordiging uiteindelijk de formatie allesbeslissend is. De uitkomst van die formatie staat wat hem betreft nu al vast: voortzetting van de huidige coalitie aangevuld met, afhankelijk van de vraag hoeveel er nodig zijn om uiteindelijk meerderheden te vormen, een aantal andere partijen uit het politieke midden.

Een snelle en soepele formatie verwacht deze lezer. Samenwerking uit noodzaak leidt altijd tot meer toegankelijkheid moet hij hebben gedacht. En wat maak je dan druk over details, lijkt hij te denken.

Tiemens heeft een gezond nuchtere kijk op de landelijke politieke verhoudingen. De kans dat zijn scenario ook werkelijkheid wordt is uiteraard levensgroot, al bezondigt hij zich door te stellen dat het de saaiste verkiezingen ooit worden aan dezelfde stijlfiguur als deze krant. Met overdrijving maak je je punt soms kristalhelder.

Het probleem van zijn – en voor het overgrote deel mijn – verwachting is dat op geen enkele manier aangegeven wordt hoe omgegaan moet worden met de kans voor open doel die Geert Wilders in dit scenario zal worden geboden, gesteld althans dat zijn PVV na de verkiezingen als grootste fractie in de nieuwe Kamer terugkeert. Het dédain tegenover de representatieve democratie is bij deze beroepsparlementariër al groot. Hij bespeelt al een tijdje de gevaarlijke snaar van het parlement dat mijlenver van het Volk afstaat. Het is zelfs zeer waarschijnlijk dat Wilders ook zelf van dit scenario uitgaat. Radicale teksten bekken nu eenmaal veel beter als je langs de lijn staat.

Op de uiterste rechtervleugel van de politiek is het

Uiteraard hoort elkaar onderling vliegen afvangen bij de campagne

gemeengoed te denken dat de tijd gekomen is om de zaken over te nemen. Dat daarvoor uiteindelijk een meerderheid in de Kamer nodig is, is een kleinburgerlijk detail. Wat dat betreft is er veel overeenkomst met uiterst links in de jaren zestig en zeventig. Samenwerking is nu eenmaal geen deugd. De grootste worden zo voldoende moeten zijn voor de macht. Zo niet, dan deugt het systeem niet.

Denk nou niet dat dergelijk denken buitenissig is. Zelf in de PvdA en bij anderen op de meer gematigde linkervleugel werd in 1977 zo gedacht. Jooop den Uyl was immers als minister-president herkozen en de christendemocraten hadden zich daar maar bij neer te leggen.

De sociaal-democraten waren en zijn echter te zeer onderdeel van het stelsel om hun uiteindelijke teleurstelling om te zetten in verzet tegen het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Hoe zit dat bij Wilders, wetende dat verzet hem geen windeieren zal leggen?

Noem de komende weken en 15 maart met dergelijke overwegingen in het achterhoofd maar niet spannend. Niet iedereen gaat zoals Tiemens uit van de intrinsieke zegeningen van evenredige vertegenwoordiging.

De partijen die uiteindelijk het scenario-Tiemens werkelijkheid moeten laten worden, zouden zich in de campagne ook van dit fenomeen rekenschap moeten geven. Uiteraard hoort elkaar onderling vliegen afvangen bij de campagne, maar het is een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat een aantal van hen uiteindelijk in een coalitie zal gaan samenwerken. Mark Rutte en zeker Diederik Samsom kunnen haarfijn uitleggen wat de gevolgen zijn als je je toekomstige partner eerst hebt geprobeerd zwarter dan zwart te maken.